

Víctor SUNYOL. **Stabat**. *Premi Parc Taulí 2003, Barcelona: Proa (Els llibres de l'Óssa Menor, núm. 257), 2003, 134 p., 11 €*

No es pot abastar amb quatre ratlles aquest llibre. És massa gros i massa fondo. *Stabat* és un llibre fort: Víctor Sunyol, la seva-aquesta obra, és la constatació de l'existència encara de la sinceritat artística, de la possible fidelitat a l'experiència interior-anterior de l'artista. Víctor Sunyol se situa més enllà, o més ençà, de les modes fútils de la poesia com a experiència o com a investigació. Categories massa exigües per sospesar aquest llibre. Aquí s'ultrapassa la investigació i l'experiència de pa sucat amb oli; aquí s'arriba a l'origen mateix de la cosmogonia de la llengua, de la poesia. Regular fins a la primigènia-primitiva veu de la poesia; regular fins avançar un nou sentit de la llengua. La poesia com a ritual primitiu del so, de l'objecte mateix. La poesia estant so de pensament, també.

Però començarem per l'anècdota: *Stabat* és un llibre de poemes construïts amb els pre-textos o correlats objecte-ius dels vint-i-un tercets de l'*Stabat Mater* de Giacomone de Todi i de les màgiques set paraules de Crist a la creu. La mort ritual del fill i la mirada de la mare no són sinó l'inici del viatge espiràlic que enceta Sunyol per jugar una partitura d'escacs amb la mort *semàntica* de la llengua. I l'estructura del llibre també assoleix el canemàs mateix del pensament: cada poema té els contraforts d'unes notes que el

situen en el con-text literari-estètic i espacial-temporal i d'una concisa i contundent poètica. D'aquesta manera calidoscòpica el volum pren volum de pensament i d'estètica. El resultat és *original* en forma i en contingut. És cert que el lector més aviat gandul i gustós de *versos* se sentirà depassat i arrufarà el nas, i potser també és cert que el lector-snob dreçarà mugrons moderns i assorollats en excés.

Tant se val. El llibre no vol sociologia.

Sunyol arriba a un punt molt dolç de maduresa. Manega un llibre amb la densitat de la pedra: el vent per dins, la immobilitat per fora. En efecte, Sunyol vol reduir el magma a allò imprescindible: aconseguix de destruir el sema-subjecte de la poesia entesa com a

construcció del jo i arriba a la cosmogonia de l'objecte-categoria gramatical *buida*. Progressivament la mort del sema-fill mostra fins a quin punt pot ésser diví i orgànic el *sentit* de la conjunció i de l'adverbi, de l'invariable. L'essencialització és aquesta, la segona naixença de la llengua. La llengua que està més que no és. Els adverbis ja no són adlàters, són centre, epicentre d'un terratrèmol sincopat de música de pensament oximorònic. L'exigència de la puresa i del *genius* postkantià pren volada i esdevé poesia primera i salvatge. El poema-artefacte mineral mateix esdevé origen i finalitat de l'el-lipse que

dibuixa una ametlla. I en aquest joc vital s'hi instal·la la intertextualitat com a alè d'existir literari, sense posar, a pèl. Qui beu el te, fa el poema i llegeix poemes. El poema esdevé ell mateix alè argilós de nous poemes. Per això els rituals a Tamdaght, els paisatges de la pedra.

El llibre sosté i exigeix una anàlisi fonda. Més endavant. Per ara només: subratllar la forta veu de Sunyol, la seva honestat, el risc de remuntar el riu fins a la deu, l'exigència de l'estructura, la fortalesa de fer de l'estètica una ètica de l'ofici, el *pathos* de superar tòpics i evidències. I també el guany de forçar al *thambos* creatiu del lector acarat amb la veu primera, la poesia primera. *Stabat* és un molt bon i gran llibre. Caldrà parlar-ne perquè *estarà*. Si el lector troba que hem estat massa críptics o que hem pujat mas-

sa escales: que busqui l'ametlla del llibre, i els freus i les ribes, i la pedra i el lila. Que llegeixi, que es discuteixi, que crucifiqui la seva llengua i en retingui la mirada. I després fem un te.

Pep Paré

Universitat Autònoma de Barcelona

L'ESPILL

NÚM. 16

DAMIÀ PONS, *LES ILLES BALEARS, DEL PROGRÉS A LA PROSPERITAT*
RAMON TREMOSA, *BALANCES FISCALS: EL SECRET MILLOR GUARDAT DEL REGNE*
ENZO TRAVERSO, *EL NOU ANTISEMITISME: VERITATS I FANTASMES*
EDUARD TARNAWSKI, *POLÒNIA I LA UNIÓ EUROPEA*

**CONSTRUCCIÓ, ECONOMIA I TERRITORI.
UN MODEL SENSE FUTUR?**

JOAN ROMERO I JOSEP SORRIBES, *EL "MODEL VALENCIÀ" (1995-2003)*
JOSEP SORRIBES I AURORA PEDRO, *EL "BOOM" IMMOBILIARI AL PAÍS VALENCIÀ*
FERRAN TÖRRENT, *MAGNÍFIQUES OPERACIONS*
JOSEP M. ALCAÑIZ, *LA DESFETA DEL TERRITORI*
MÀRIA HERRERO I FRANCESC PÉREZ, *PANORAMA DE L'HERITATGE A CATALUNYA. ECONOMIA, TERRITORI, POLÍTIQUES*
JÜRGEN BERLIN I WALTER RUPPERT, *ALEMANYA: EL REPTÉ DE LES CIUTATS MINVANTS*

FRANÇOIS RASTIER, *LA POSTCULTURA -A PARTIR DE GEORGE STEINER-* • **JUSTO SÈRNA, *NORBERT ELIAS I LA CAIGUDA DE LA CIVILITZACIÓ*** • **MERCÈ IBARZ, *LA PINTURA I L'ESTRANY CAS DE L'EQUIP CRÒNICA*** • **CARLES HAC MOR, *DE LA POÈTICA I LA POESIA DE VÍCTOR SUNYOL*** • **VICENT RAGA, *VÍCTOR KLEMPERER*** • **FERRAN GARCIA-OLIVER, *CAROD-ROVIRA CONTRA EL GUIÓ***

LLIBRES: GUILLEM CALAFOBRA, ADRIÀ CHAVARRIA, JOSEP VICENT BOIRA, DÁMASO DE LABIO

Redacció, administració i subscripcions: Publicacions de la Universitat de València • Arts Gràfiques 13, 46101 València • Tel. 96 386 41 15 • a/e: lespill@uv.es